

ואיבעית אימא רבי יהודה ורבנן במעלין מתרומה ליוחסין¹ קמיפלגי –

מעלה And if you wish, I can say; ר"י ורבנן are arguing whether we are מתרומה ליוחסין

OVERVIEW

The גמרא cited a ברייתא and משנה in which ר"י ורבנן are seemingly giving self-contradictory rulings. The גמרא now is offering a new answer to resolve this contradiction. תוספות discusses this answer and its ramifications.

qualifies the scope of this answer:

ולא אתא לשנויי אלא קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה -

And the גמרא is offering this answer **only to resolve the contradiction from ר"י** (that regarding כהן וחברי he is not believed, and regarding חמרין he is believed) -

אבל דרבנן אדרבנן לעולם צריך לתרץ² בשכלי אומנותו בידו³ -

However regarding the contradiction from רבנן on the רבנן, we still require the answer of בידו אומנתו בידו.

asks:

הקשה הרב שמואל מווארדין⁴ ומעיקרא היכי בעי למימר דטעמא דרבי יהודה משום גומלין -
asked; and how did the גמרא initially want to say that the reason ר"י does not believe the כהן to say is because of collusion -

והא בלא גומלים על כרחך סבר רבי יהודה בשילהי פרקין (לקמן דף כח, ב) דמעלין מתרומה ליוחסין -
For even without the concern of גומלים, the כהן will not be believed since perforce
?!⁵ מעלין מתרומה ליוחסין that פרק maintains in the end of our

answers:

ותירץ רבינו יצחק דמעיקרא סלקא דעתין דאי לאו טעמא משום גומלים -

¹ ר"י maintains that if a person receives תרומה (from the farmer/grower) we assume that he is a valid כהן and he and his children will be considered מיוחסים and be allowed to marry other מיוחסים. The testimony of an ע"א (while it should be valid to allow him to eat תרומה) is not sufficient to confer upon him the status of מיוחס; for this we require two עדים. Therefore ר"י prohibits him from receiving תרומה (based on the testimony of only an ע"א) lest we consider him a מיוחס. The רבנן maintain we are not מתרומה ליוחסין therefore there is no concern if we allow this כהן to receive תרומה based on the testimony of (even) an ע"א. See [however] footnote # 9.

² The ruling of מעלין מתרומה ליוחסין will not explain why by the חמרין he is not believed and by the כהן he is.

³ See previous ד"ה בשכלי (see there TIE 'Overview' and footnote # 1) as to the interpretation of this answer of כשכלי אומנתו בידו.

⁴ This is (seemingly) the city of Verdun (in northeastern France).

⁵ Once we know that ר"י maintains וכו' מעלין וכו' it is understood why he maintains that an ע"א by a כהן is not believed (even if חיישינן לגומלים). There is no question from חמרין for ר"י maintains לגומלים.

And the ר"י answered that initially the גמרא assumed that if not for the reason of גומלים -

לא היינו מפסידיים את הכהן מן התרומה כדי לומר מעלין⁶ -

We would not have caused the כהן to lose the תרומה in order to rule מעלין מתרומה
- ליוחסין

כיון דמן הדין ראוי לחלוק על פי חבירו ואדרבה קודם היינו אומרים אין מעלין⁷ -

Since according to the law it is proper for this כהן to collect תרומה by the testimony of his friend; and on the contrary we would prefer to say אין מעלין
- to protect his תרומה rights

anticipates a difficulty:

אף על גב דגבי עבד אמר לקמן לרבי יהודה דאין חולקין לו תרומה משום דמעלין -

Even though that ר"י states later regarding an עבד כנעני, that we do not disburse תרומה to him because of the concern of ליוחסין מעלין מתרומה; why do we not say there as well that we do not want to cause the עבד a loss of תרומה (and we should enact that אין מעלין מתרומה ליוחסין) -

replies:

התם אין כל כך חששא בהפסד של עבד זה אם אין חולקין לו תרומה בלא רבו -

There by עבד there is not such a concern for the loss of the עבד if we do not disburse תרומה to this עבד without his master, since he will receive תרומה through his master. However, regarding the כהן if his friend is not believed he will lose the תרומה entirely.

asks:

ואם תאמר ובאיזו סברא פליגי⁸ -

And if you will say; but what is the logic of their dispute -

לימרו תרוייהו דמעלין ונצטרך שני עדים בתרומה

Let either both מעלין מתרומה ליוחסין ר"י and two עדים should be

⁶ According to this ס"ד we would rather enact that אין מעלין מתרומה ליוחסין in order to allow this כהן to receive תרומה based on an ע"א (if not for גומלים לגומלים). However since (presumably) we are חייש לגומלין, therefore an ע"א is not believed. Once an ע"א is not believed we can be מעלה מתרומה ליוחסין since he is eating תרומה on the basis of the testimony of two עדים, which is sufficient for יוחסין as well. See following footnote # 8. See 'Thinking it over' # 1.

⁷ The גמרא therefore assumed that the only reason the כהן is not believed to testify for his friend is because of גומלים (and therefore ר"י maintains ליוחסין מעלין מתרומה), the contradiction is from חמרין where we are not חושש לגומלים. The answer of the ואב"א is that we are מעלה מתרומה ליוחסין even if we are not חייש לגומלים, therefore an ע"א is not נאמן.

⁸ The dispute between ר"י and רבנן whether we are מאכיל תרומה to a כהן with one עד is based on whether we maintain מעלין מתרומה ליוחסין. However, what is the argument, whether or not we should be מעלה מתרומה ליוחסין based on. In this question (as well as in the previous answer [see footnote # 6]) תוספות assumes that מעלין מתרומה ליוחסין means that בי"ד will be מעלה ליוחסין if they know someone is receiving תרומה (and the רבנן maintain בי"ד will not be מעלה). The question is why yes be מעלה or why not be מעלה; what is the argument. See following footnote # 9.

required to allow him to receive תרומה -

או לימרו תרוייהו דלא מעלין ולא יצטרך אלא עד אחד בתרומה -

Or let them both agree that אין מעלין וכו' and we will require only one עד for תרומה –

answers: תוספות

ויש לומר דבהא פליגי דמר סבר חיישינן שמא יעלו מתרומה ליוחסין לפיכך הצריכו שני עדים -
And one can say;⁹ that their argument is, that ר"י maintains that we are
concerned that perhaps the people will mistakenly be ליוחסין מתרומה,
therefore there is a requirement for two עדים to testify that he is a כהן and be allowed
to receive תרומה -

ומר סבר דלא חיישינן:

And the רבנן maintain that we are not concerned that the people will mistakenly be
תרומה ליוחסין; everyone knows that יוחסין is special and even though he is receiving תרומה
they will not consider him a מיוחס, so therefore there is no concern (even) if we allow him to
receive תרומה ע"פ ע"א.

SUMMARY

The dispute whether מעלין מתרומה ליוחסין is not regarding a law or enactment but
rather whether there is a concern that mistakenly we may be ליוחסין מתרומה.

THINKING IT OVER

It appears from תוספות that according to יהודה ר' since there is a חשש גומלין therefore
(מעלין מתרומה ליוחסין), implying however when מעלין לכהונה ע"פ ע"א
there is no חשש גומלין then we would be ע"פ ע"א.¹⁰ How can ר"י maintain that
מעלה לכהונה ע"פ ע"א where מעלין מתרומה ליוחסין, since there is the possibility to be ע"א ע"א
there is no חשש גומלין for instance if he claims כהן?!¹¹

2. What is the connection between the beginning of תוספות with the subsequent
question of ר"ש מווארדין and with the final ווא"ת?¹²

⁹ answer is that there is no rule that we are מתרומה ליוחסין (in fact everyone agrees that ב"ד will not be
concerned that perhaps people will mistakenly be ליוחסין מתרומה); rather ר"י is concerned that perhaps people will mistakenly be ליוחסין מתרומה (without
consulting ב"ד). See previous footnote # 8.

¹⁰ See footnote # 6.

¹¹ See פרדס יצחק אות כה and רש"ש.

¹² See פרדס יצחק אות כג.